

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 17

Миколаїв
2024

Редакційна колегія збірника:

Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф. (Київ)
Гогоренко О. В., д-р філол. наук (Миколаїв)
Деркач В. М., заслужений тренер,
канд. наук з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв)
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв)
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв)
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв)
Мінняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв)
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв)
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ)
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв)
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв)
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв)
Яцунський О. С., заслужений тренер, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 3 від 24.10.2024 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 17. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2024. — 122 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2024

УДК 005.8:796.4

Дон А. Г.

студент спеціальності 017 Фізична культура і спорт, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), donandrei1@hotmail.com

Савіна О. Ю.

доцент кафедри фізичного виховання та спорту, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), oksanasavina14@gmail.com

ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Проведено аналіз теоретичних засад управління сферою фізичної культури і спорту в Україні та інших країнах. Досліджено поняття фізичної культури і спорту. Визначено особливості міжнародного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Проаналізовано глобальні та національні тренди розвитку сфери фізичної культури і спорту. Обґрунтовано стратегічні вектори розвитку управління фізичною культурою і спортом під впливом глобалізації.

Ключові слова: фізична культура та спорт, управління, глобалізація, глобальні та регіональні тренди.

Вступ. У XXI ст. фізична культура і спорт відіграють значну роль у житті сучасного світового співтовариства на багатьох рівнях: від забезпечення здоров'я націй до формування іміджу держави на міжнародній арені, від соціальної адаптації молоді до сприяння сталому розвитку. Фізична культура та масовий спорт безпосередньо пов'язані із якістю життя усіх вікових груп населення, а спорт вищих досягнень – важлива сфера професійного життя, сектор економіки, засіб укріплення міжнародного авторитету держави. Державна політика у сфері фізичної культури та спорту, таким чином, має важливе значення для розвитку країни та потребує уваги з боку держави та громадянського суспільства, їх плідної взаємодії, адже тільки за таких умов можливо досягти створення сприятливого середовища для розвитку цієї сфери з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін. Як частина глобалізованого світу, Україна має враховувати загальносвітові тенденції розвитку, у тому числі у сфері фізичної культури і спорту, адаптувати досвід інших країн, який може дати позитивні результати при його застосуванні на наших теренах. В умовах прискорених змін та динамічного розвитку, притаманних глобалізації, завдання державної політики у сфері фізичної культури та спорту мають постійно адаптуватися та корегуватися відповідно до вимог сьогодення.

Мета дослідження. Дослідити зміст поняття фізичної культури і спорту, виявити сучасні глобальні та регіональні тенденції управління фізичною культурою і спортом, дослідити особливості управління сферою фізичної культури і спорту в умовах глобалізації, обґрунтувати стратегічні вектори розвитку управління фізичною культурою і спортом під впливом глобалізації.

Методи дослідження. Загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема порівняльно-історичний при дослідженні вітчизняного і закордонного досвіду управління сферою фізичною культурою і спортом, теоретичний аналіз і узагальнення даних наукової та методичної літератури, аналіз документальних та архівних матеріалів, вивчення досвіду провідних фахівців, аналізу і синтезу, узагальнення тощо.

Глобальний інформаційний прогрес і стрімкий інноваційний та науково-технічний розвиток у XXI ст. обумовили суттєву зміну ролі сфери фізичної культури і спорту у світовому суспільстві. Об'єктивні реалії суспільного розвитку України, її прискорена інтеграція в європейську спільноту в умовах воєнного стану вимагають перегляду базових підходів щодо осмислення ролі фізичної культури у суспільному розвитку.

Поняття фізичної культури і спорту різними авторами розглядаються по-різному, зокрема, на думку В. Сутули, фізична культура являє собою комплексне поняття, він зазначає, що:

- це історично зумовлена діяльність людей, пов'язана з використанням фізичних вправ, та її індивідуально і суспільно значущі результати;
- це цілісна соціально-педагогічна система, основними структурними елементами якої є фізичне виховання, спорт, фізична рекреація (фітнес);
- фізичній культурі притаманний соціальний механізм саморозвитку, який проявляється в діалектичній єдності, з одного боку, конкуруючої діяльності людей із задоволення різноманітних потреб у використанні фізичних вправ, а з іншого – суспільної оцінки соціальних явищ, які виникають на основі такої діяльності;
- це історична еволюція сфери діяльності людей, що пов'язана з використанням фізичних вправ, для узагальнюючої назви якої застосовують термін «фізична культура», проходить за такими основними напрямками – виховний, видовищний, оздоровче-рекреаційний, релігійний [1].

Оскільки фізкультурно-спортивна сфера, ядром якої є спорт, є видовою категорією щодо родової (більш загальної категорії) – сфери суспільного життя, то слід мати на увазі, що спорт перебуває в діалектичному зв'язку з іншими сферами суспільного життя, що впливають на його зміст, особливості та динаміку.

Отже, поняття «фізична культура» доцільно залучати до наукового та суспільного обігу для окреслення діяльності людей, яка пов'язаної із виконанням чи використанням фізичних вправ.

Автори цієї роботи переконані, що фізична культура є важливим засобом розвитку особистості, підвищення соціальної та трудової активності індивідів, задоволення їхніх моральних, естетичних та творчих запитів, реалізації життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх, міцних, довготривалих відносин між народами та зміцнення миру.

Спорт не можна розглядати поза сферами життєдіяльності суспільства (соціально-економічної, політико-правової, морально-естетичної) і культури в цілому, що супроводжує його становлення та еволюцію. Соціокультурна складова спорту знайомить людей, і особливо молодь, з цінностями та знаннями суспільства, розвиває комунікативні навички, уміння з різних точок зору мислити про проблеми людини та світу, сприяє набуттю духовної зрілості.

Як соціокультурний феномен, спорт протягом усього життя людини через фізичне виховання залучає її у позаробочий і позаурочний час до змагань і масових спортивних заходів, що позитивно впливає на процес соціалізації особистості та затвердження її самотності.

З право-політичної позиції спорт як сфера системи суспільних відносин, що формується в змагальній діяльності, та є об'єктом державної політики виступає найважливішим консолідуючим фактором, механізмом розвитку демократії та створення діалогу, ствердження ідеології патріотизму, інструменту впливу на процеси, що відбуваються в суспільстві.

Економічний аспект спорту – це діяльність людей і держави під час організації, підготовки та проведення змагань, використання спеціальної матеріально-технічної бази, споруд і засобів, що сприяють досягненню спортсменами рекордних результатів та одержанню ними грошової винагороди. нагороди.

У фаховій літературі встановлена підпорядкованість розвитку підсистем суспільства, взаємозв'язків і процесів, що виникають у них, економіці, політиці, культурі, що дає змогу досліджувати а прогнозувати вплив позначених залежностей у такий спосіб. Особлива підсистема суспільства – це спорт. В практиці спорту, зокрема через оцінку статистичних даних та експериментальних досліджень, спостерігається потужний вплив соціально-економічної та духовно-політичної сфер на всі спортивні дисципліни.

Суть цієї взаємообумовленості полягає в наступному. З одного боку, на розвиток спорту як підсистеми суспільства впливають кадрова, політико-правова, фінансово-економічна, соціокультурна, інформаційна сфери суспільства; з іншого боку, спорт, у свою чергу, виступаючи найсильнішим агентом розвитку суспільства, впливає на всі його сфери та процеси, що в них відбуваються, передає результати своєї роботи – загальнолюдські цінності, правила соціального співіснування, зразки та стандарти групового та міжособистісного спілкування, але головне – це фізично, духовно та морально розвинені особистості [2].

Спорт, у загальних рисах, визначають як систему діяльності, що вимагає фізичної сили або спритності. Найбільші світові змагання, такі як Олімпійські ігри,

допускають лише ті види змагань, що відповідають такому визначенню.

Загально визнано, що існує понад 200 визначень спорту. Так, у Білій книзі зі спорту Європейського Союзу Радою Європи встановлено визначення «спорту» як всі форми фізичної активності, які за допомогою випадкових чи організованих занять спрямовані на вираження, чи покращення фізичної форми та психічний добробут, формування соціальних відносин чи отримання результатів у змаганнях на всіх рівнях [3].

У 1972 р. світове товариство налічувало близько 7 тис. фізкультурних колективів, де займалося понад 1,3 млн спортсменів і культивувало понад 40 видів спорту [4]. Асоціацією сприяння міжнародному руху «Спорт для всіх» (TAFISA), котра представляє робочу групу комісії Міжнародного олімпійського комітету, були проведені дослідження у 200 країнах і за їхніми підсумками було оголошено Топ-20 найпопулярніших і наймасовіших видів спорту у світі. Перше місце в рейтингу посіла легка атлетика, якою займаються 9,6% населення планети, на другому місті футбол – 8,4%, а на третьому – плавання – 8,1% [5].

У своїх наукових працях переважна більшість українських фахівців зазначає, що фізична культура і спорт включають діяльність всіх суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, які мають різну мету та спрямування.

Відповідно до першої редакції Закону України «Про фізичну культуру і спорт», який було введено в дію у 1994 р., термін «спорт» визначався як «органічна частина фізичної культури» [6]. У 2011 р. вступила в дію нова редакція цього Закону, де спорт виступає окремим видом діяльності суб'єктів сфери фізичної культури та регулюється Розділом IV «Спорт».

Поняття «сфера фізичної культури і спорту» використовується вченими при вивченні державного управління фізичною культурою і спортом та формування державної політики в означеній сфері відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт».

Поняття «сфера спорту» частіше застосовується у дослідженнях, присвячених менеджменту фізкультурно-спортивних організацій, підприємницькій діяльності суб'єктів господарювання з надання фізкультурно-спортивних послуг, іншим питанням, які пов'язані з фінансово-економічною діяльністю в сфері спорту [7; 8].

На офіційному сайті Європейського Союзу зазначається, що:

- значущість спорту полягає в тому, що він сприяє фізичному і психологічному благополуччю, виконує освітню функцію та сприяє утвердженню важливих соціальних цінностей, об'єднує людей та громади, є великим сектором економіки, що постійно зростає, допомагає створенню нових робочих місць;
- управління у сфері спорту на всіх рівнях має відбуватися на певних засадах, зокрема, ЄС, по-

важаючи автономію спортивних організацій, сприяє дотриманню наступних принципів: демократія; прозорість; підзвітність у процесі прийняття рішень; представленість усіх зацікавлених сторін [9].

Отже, спорт слід трактувати як соціокультурний феномен, що історично склався у формі спеціальної змагальної діяльності та спортивної практики, що сприяє гармонійному розвитку природних і соціально-перетворюючих психофізіологічних здібностей рухової активності та морально-естетичних якостей особистості, що визначає його спортивна діяльність. Формування рухових здібностей людини не тільки пов'язане, але й вирішальною мірою залежить і визначається соціокультурними факторами.

Важливим аспектом в управлінні фізичною культурою і спортом є державне регулювання та підтримка, що забезпечить реалізацію здорового способу життя населення та покращення його фізичного й психологічного стану.

На думку науковців Леонової Ю. О. та Бондар А. С., державне регулювання розвитку фізичної культури і спорту в Україні характеризується такими чинниками:

- недостатньою увагою, яку держава приділяє цій галузі;
- низьким виконанням конституційного забезпечення гарантій прав громадян на доступ до занять спортом;
- падінням значущості моральних і патріотичних цінностей;
- недостатнім розвитком кадрового забезпечення і матеріально-спортивної бази, особливо в сільській місцевості;
- відсутністю спортивної інфраструктури, яка мала б забезпечити дитячо-юнацький спорт та щоденні рухові потреби населення, що в цілому загрожує зниженням рівня здоров'я та працездатності населення [10].

Ключовими тенденціями управління фізичною культурою і спортом в Україні сьогодні є:

- перехід на європейські стандарти;
- зміна механізмів впровадження державної політики;
- децентралізація влади;
- розвиток ринку та підвищення якості фізкультурно-спортивних послуг.

Оскільки Україна є країною кандидатом на вступ до ЄС і прагне стати дійсним його членом у найближчій перспективі (до 2030 р.), то вона має дотримуватися європейських норм і стандартів, у тому числі тих, які регулюють сферу фізичної культури і спорту. На практиці це означає, що державним органам слід терміново розробити «дорожню карту» розвитку фізичної культури і спорту, яка максимально відповідає завданням і напрямкам, що містить Біла книга Європейського Союзу.

4 листопада 2020 р. Кабінет Міністрів України затвердив стратегію розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 р., метою реалізації якої є

формування у населення культури здорового способу життя, створення умов для розвитку сучасної та доступної спортивно-оздоровчої інфраструктури, збільшення кількості населення, яке регулярно займається руховою активністю, забезпечення підготовки, участі національної збірної команди в іміджевих змаганнях, сприяння входженню України до числа кращих спортивних держав світу [11].

Стратегія відповідає таким напрямкам державної політики у сфері фізичної культури і спорту, які реалізуються у житті:

- фізично активна нація;
- спорт вищих досягнень;
- спортивна інфраструктура;
- цифрова трансформація сфери фізичної культури і спорту;
- кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту [11].

Одним з ключових глобальних трендів, який набирає оберти впродовж останніх років, безумовно, є спорт. В країнах з розвиненою економікою розроблено безліч національних та регіональних програм, що мають на меті стимулювати громадян до ведення активного способу життя та занять спортом. Починаючи з 2000 р. ведеться статистика не тільки спорту вищих досягнень, а також фізичної активності населення у розрізі різних вікових, соціальних груп тощо. Численні дослідження спрямовані на пошук взаємозв'язків між спортом та економікою, соціальним розвитком, політикою, охороною здоров'я та іншими сферами життєдіяльності людини.

В системі соціально-економічного розвитку більшості демократичних держав сфері фізичної культури і спорту належить пріоритетне значення. Зі спортивною діяльністю, в першу чергу, пов'язують саме систему охорони здоров'я, оскільки вона впливає на стан здоров'я нації. Поряд із персональною відповідальністю людини за своє здоров'я виступає державна відповідальність, а точніше – серед першочергових пріоритетів державної політики висувається питання розвитку спортивно-оздоровчої сфери. Кожна країна прагне забезпечити здоров'я не тільки теперішнього покоління, а і майбутніх поколінь, для чого необхідно розвивати систему спортивно-оздоровчої діяльності, яка має бути підкріплена базовими складовими індивідуального підходу до забезпечення здоров'я окремої людини (дотримання режиму, збереження активності через заняття спортом та спостереження за показниками здоров'я).

Заняття фізичною культурою і спортом допомагають підвищити фізичні можливості організму людини, сприяють всебічному гармонійному розвитку, покращанню розумової та фізичної працездатності, формують фізичне самовдосконалення, виховують організаторські навички, навички особистої гігієни та загартовування організму, формують уміння складати та виконувати вправи з комплексів ранкової гімнастики; виховують патріотичні, морально-вольові та естетичні якості; удосконалюють спортивну майстерність тощо.

Фізкультура та спорт взаємопов'язані зі здоров'ям та знаходяться під постійним впливом сучасних глобалізаційних процесів, над стрімкого розвитку науки, техніки та цифрових технологій. Зростання автоматизації людської праці призводить, на жаль, до зменшення фізичної активності населення. Карантинні умови під час глобальної пандемії COVID-19 поширили дистанційні форми в навчанні та роботі, сприяли розвитку онлайн-покупкам, спілкуванням в соціальних мережах та інтернет-чатах. Люди почали більше часу знаходитися вдома, стали менше рухатися, що додатково збільшило вразливість людського організму до різних захворювань. Таким чином, вималювалися нові ризики для здоров'я нації.

Результати проведених досліджень у різних країнах світу показали, що існує прямий зв'язок між фізичною активністю людини та її здоров'ям, психоемоційним станом, рівнем депресії, здатністю до роботи в команді та встановлення соціальних зв'язків, інтелектуальним розвитком та загальним почуттям задоволеності від життя. Зокрема, за даними ВООЗ, регулярні фізичні навантаження дозволяють знизити ризик смерті у середньому на 30–40%, раку грудей та товстої кишки на 21–25%, рівень депресії на 30% та зниження ризику настання багатьох інших захворювань [12].

Фахівці консалтингової компанії «Deloitte Consulting LLP» виділяють ключові тренди розвитку світового спортивного ринку, які будуть і надалі розвиватися, зокрема:

- 1) диджиталізація спорту – перехід переважної частини спортивних змагань у цифровий формат, використання штучного інтелекту (ШІ), технологій BIG DATA для прогнозування результатів змагань, впровадження цифрових технологій в спортивний одяг та інше спортивне знаряддя;
- 2) посилення індивідуалізму у спорті, виникнення та поширення нових видів спорту;
- 3) подальше зростання ринку кіберспорту;
- 4) розвиток блокчейн технологій, що дозволять відкрити абсолютно нові ринки та можливості для уболівальників, а також нові джерела фінансування спорту;
- 5) ролі фізкультури і спорту в суспільстві й надалі приділятиметься підвищена увага, з акцентом на стійкість та психічне здоров'я населення.

Тренд на підтримку здорового способу життя сформувався у світі протягом останніх 15–20 років під впливом багатьох чинників, серед яких: розвиток технологій що сприяють зниженню рухової активності людей (транспорт, обладнані робочі місця, засоби переміщення, автоматизація праці, розвиток дистанційної праці та освіти тощо), зростання добробуту населення та чисельності середнього класу, зростання усвідомленості та обізнаності про переваги здорового способу життя, популяризація фізичної форми та привабливої зовнішності [13].

У сучасному світі сфера фізкультури і спорту є пріоритетним напрямком розвитку для багатьох

країн. Дедалі частіше систему охорони здоров'я розглядають у нерозривному зв'язку зі спортивною діяльністю. Окрім особистої відповідальності кожної людини, за її здоров'я несе відповідальність і держава, а точніше – серед першочергових завдань державної політики висувається питання розвитку спортивно-оздоровчої сфери. На державному рівні забезпечується здоров'я не тільки теперішнього покоління, а і майбутніх, що можливо забезпечити через систему розвитку фізкультури і спорту. Адже три основні складові забезпечення здоров'я кожної окремої людини – дотримання режиму, збереження активності через заняття спортом та спостереження за показниками здоров'я.

Висновки. На сучасному етапі цивілізаційного розвитку сфера фізичної культури та спорту стає однією з пріоритетних у розвитку національних економік, популярним соціальним і культурним трендом та навіть іміджевим фактором країн. Важливим засобом міжнародного культурного обміну та чинником що консолідує націю, сприяє соціально-економічному піднесенню та виступає важливим визначником місця країни у глобальній системі культурних і соціальних зв'язків є розвиток професійного спорту та спорту найвищих досягнень. В Україні пріоритетним напрямом у сфері управління фізичною культурою і спортом має бути реалізація державної політики, яка спрямована на оздоровлення нації, формування здорового способу життя населення, гармонічне виховання здорового, фізично міцного покоління, а також гідний виступ українських спортсменів на найбільших міжнародних спортивних змаганнях.

Література

1. Сутула В. Концептуальні положення узагальнюючої теорії фізичної культури. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 2017. № 3. С. 107–115. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2017.3.107-115> (дата звернення 22.10.2024).
2. Muhamadiyev H. Virtuallik yangi falsafiy kategoriya sifatida. *Scientific journal of the Fergana State University*. 2023. № 3. P. 74.
3. White Paper on sport | EUR-Lex. *EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/white-paper-on-sport.html> (date of access: 18.09.2024 p.).
4. Physical culture | 例文. *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ja/dictionary/english/physical-culture> (дата звернення: 22.10.2024).
5. Olympics | Olympic Games, Medals, Results & Latest News. URL: <https://olympics.com> (date of access: 22.10.2024).
6. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII : станом на 6 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення 17.09.2024 р.).
7. Красовская Е., Кошевой А. Институциональная основа маркетинговой концепции управления спортом в Украине. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2015. № 2. С. 85–96.
8. Лукашук В. Особливості підприємницької діяльності у сфері спорту. *Український соціум*, 2012. № 2. С. 43–52.

9. About sport in the EU. *Sport*. URL: <https://sport.ec.europa.eu/sport-in-the-eu> (date of access: 22.10.2024).
10. Леонова Ю. О., Бондар А. С. Управління ринком спортивно-оздоровчих послуг: проблеми та особливості. *Інфраструктура ринку*. Випуск 43. 2020. С. 189–195.
11. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року : Постанова Каб. Міністрів України від 04.11.2020 № 1089 : станом на 25 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-p#Text> (дата звернення: 27.09.2024 р.).
12. World Health Organization (WHO). *World Health Organization (WHO)*. URL: <https://www.who.int> (date of access: 28.09.2024 p.).
13. European Parliament. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (date of access: звернення 30.09.2024 p.).

Don A. H., Student of Spesiality 017 Physical Culture and Sports, Educational and Scientific Humanities Institute of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding, (Ukraine, Mykolaiv), donandrei1@hotmail.com

Savina O. Yu., Associate Professor of the Department of Physical Education and Sports, Educational and Scientific Humanities Institute of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding, (Ukraine, Mykolaiv), oksanasavina14@gmail.com

TRENDS OF MANAGEMENT IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

An analysis of the theoretical principles of management of the sphere of physical culture and sports in Ukraine and other countries was carried out. The concepts of physical culture and sports are defined. The peculiarities of the international regulation of the field of physical culture and sports have been determined. Global and national development trends in the field of physical culture and sports have been studied. The strategic vectors of the development of management of physical culture and sports under the influence of globalization are substantiated.

Key words: physical culture and sports, management, globalization, global and regional trends.

УДК 796.41

Дратман Л. С.

студентка спеціальності 017 Фізична культура і спорт, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), lesiadratman@gmail.com

Сокол О. В.

доцент кафедри фізичного виховання та спорту, Навчально-науковий гуманітарний інститут, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), olgavs697@gmail.com

ХУДОЖНЯ ГІМНАСТИКА ЯК СПЕЦИФІЧНА СИСТЕМА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІВЧАТ

Художня гімнастика – вид спорту, спортивна дисципліна, що поєднує в собі елементи балету, гімнастики та танцю та полягає у виконанні вправ без предмета та з предметом у складнокоординаційній моториці, під музичний супровід. Сьогодні хід історії, суспільного прогресу вимагає вирішення проблем впровадження у фізичне виховання дівчат. Художня гімнастика у зв'язку з цим має розглядатися як один з найефективніших видів фізичної культури для дівчини, який складається з різноманітних видів вправ, що гармонійно впливають не тільки на фізичний стан, а й на особистісний розвиток тих, хто займається [1].
Ключові слова: художня гімнастика, історія, гімнастика, ритм, пластика, танець.

Мета: передумови виникнення художньої гімнастики та вплив формування художньої гімнастики як специфічного виду вправ для дівчат.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури і джерел інформаційної мережі Інтернет.

Значний внесок у наукове обґрунтування фізичного виховання дівчат вніс французький фізіолог і педагог Жорж Демені (1850–1917). Він довів доцільність застосування динамічних вправ, вправ на розтягування і розслаблення м'язів, танцювальних кроків, вправ з предметами (булавами, палицями, вінками тощо), що сприяють придбанню гнучкості, спритності, гарної постави, вмінню рухатися плавно і граціозно.

Фізкультурно-оздоровчий вплив став передумовою того, що з великої кількості засобів художньої гімнастики відокремилися і почали самостійний розвиток жіноча гімнастика, ритмічна гімнастика, танцювальна аеробіка, естетична гімнастика, чирлі-

динг. Основні засоби цих видів фізичної активності та сьогодні залишаються різновидам гімнастики, але одночасно розвиваються як самостійні фізкультурно-оздоровчі види рухової активності. Все це свідчить про універсальність художньої гімнастики як виду фізичної культури для дівчат, основні принципи та спрямованість якої були сформовані під час її заснування і становлення у першій половині ХХ ст. [3].

Заняття художньою гімнастикою допомагають дотримуватися рекомендацій Американської асоціації серця з 60 хв. фізичної активності на день. На початкових етапах навчання багато уваги приділяється загальному розвитку тіла за допомогою базових вправ.

Дівчинка, яка займається гімнастикою, виростає гнучкою, сильною і витривалою. Завдяки регулярним фізичним вправам і здоровому способу життя, гімнастки менш схильні до захворювань, ніж їхні однолітки, які не займаються цим видом спорту.

ЗМІСТ

ДИЗАЙН

<i>Матійко Н. О., Дюміна К. М.</i>	Концептуальна модель бренд-дизайну в умовах цифрової конкуренції.....	3
<i>Матійко О. В., Куприяненко А. О.</i>	Вплив просторового макетування на естетичні та функціональні аспекти дизайну інтер'єру.....	5
<i>Портнов Д., Кульчинська В.</i>	Творчі студентські виставки в контексті формування навичок студентів-дизайнерів	7
<i>Сергієнко О. М., Кульчинська В. А.</i>	Використання виробів зі скла в оздобленні мінімалістичного інтер'єру.....	9
<i>Сергієнко О. М., Толкушкіна А.</i>	Фотографія як засіб сюжетної організації літературного твору	11
<i>Чигінцев С. І., Чигінцева О. В.</i>	Основні етапи при проектуванні елементів дитячого майданчика.....	13
<i>Данильченко Н. В., Гавловська Д.</i>	Інтеграція конкурсів з дизайну в навчальний процес.....	14

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І ОЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ

<i>Багбеков Т. Р., Савіна О. Ю.</i>	Розвиток тенісу як олімпійського виду спорту	16
<i>Бровко А. С., Сокол О. В.</i>	Кікбоксинг сольні композиції (музичні форми)	23
<i>Бурдін Д. С., Савіна О. Ю.</i>	Психосоціальна та фізична реабілітація ветеранів війни на Миколаївщині	25
<i>Гриник Є. І., Бірюк С. В.</i>	Історичні аспекти розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.....	28
<i>Дон А. Г., Савіна О. Ю.</i>	Тенденції управління сферою фізичної культури і спорту в умовах глобалізації	31
<i>Дратман Л. С., Сокол О. В.</i>	Художня гімнастика як специфічна система фізичного виховання дівчат.....	35
<i>Кузікова Р. С., Деркач В. М.</i>	Особливості етапу початкової спортивної підготовки у важкій атлетиці	37
<i>Марцінковський І. Б., Єремєєва Є. А.</i>	Поширені травми у художній гімнастиці та заходи їх попередження (огляд літератури)	40
<i>Марцінковський І. Б., Єрофєєнко А. Д.</i>	Поширені травми у фехтуванні та заходи їх попередження за даними літератури	44
<i>Цап А. О., Сокол О. В.</i>	Розвиток фехтування як виду спорту	47

СУЧАСНІ МОВИ І ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

<i>Єганова Л. Л.</i>	Особливості викладання німецької мови як другої іноземної після англійської.....	50
<i>Литвинова А. Д., Ворчакова І. Є.</i>	Автоматичний переклад юридичних текстів: аналіз неточностей і їхні правові наслідки	52
<i>Філенко У. Ю.</i>	Особливості функціонування вторинних текстів у сучасному комунікативному просторі (на матеріалі детективного дискурсу)	54

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

<i>Бобіна О. В.</i>	Третій рік навчання під час війни (2024): побіжний звіт директора ННГІ.....	57
<i>Кравчук О. Ю., Гордієнко Д. О.</i>	Практики забезпечення політичної безпеки в державі: міжнародний досвід	60
<i>Матвієнко Л. В.</i>	Спогади мешканців селища Первомайське: реалії лютого 2022 року.....	63
<i>Оліфірова М. В., Матвієнко Л. В.</i>	Особливості становища бізнесу на Миколаївщині, зумовлені російсько-українською війною 2014–2024 рр.	64
<i>Сонечко О. С.</i>	Рекреаційні та природні ресурси Миколаївщини: можливості відновлення	66
<i>Сонечко О. С. Сугакова П. В.</i>	Проблема водопостачання міста Миколаєва в умовах військової агресії: виклики та медико-соціальні наслідки	68

ПСИХОЛОГІЯ

<i>Домашевська Д. П., Литвиненко І. С.</i>	Розвиток емоційної регуляції як стратегія соціальної адаптації осіб з обмеженими фізичними можливостями	70
<i>Кудряшова Д. С., Литвиненко І. С.</i>	Протидія та попередження булінгу в закладах освіти	72
<i>Ларченко І. В.</i>	Локус контролю як чинник професійного самовизначення, стресостійкості та ментального здоров'я випускників професійно технічних навчальних закладів в умовах стресогенності	74
<i>Литвиненко І. С., Вітко Ю. С.</i>	Особливості прояву пізнавальної активності у старшокласників у процесі навчально-пізнавальної діяльності	78
<i>Литвиненко І. С., Догарева В. В.</i>	Смислоутворення як чинник переживання травматичного досвіду	81
<i>Литвиненко І. С., Жело Ю. В.</i>	Організація інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти	83
<i>Литвиненко І. С. Жереги О. В.</i>	Особливості використання почуття гумору як ресурсу психологічного подолання перешкод.....	86
<i>Литвиненко І. С., Козирева Є. В.</i>	Психологічна допомога членам сімей загиблих воїнів.....	89
<i>Литвиненко І. С., Манзарук Н. О.</i>	ПТРС у дітей, які пережили психотравмуючі події.....	91
<i>Литвиненко І. С., Розумяк С. О.</i>	Психологічні особливості попередження конфліктів у подружній сім'ї	92

<i>Литвиненко І. С., Мочалова О. В.</i>	Особливості мотивування на здоровий спосіб життя студентської молоді в сучасних реаліях українського суспільства.....	94
<i>Литвиненко І. С., Тимченко С. О.</i>	Психологічна готовність дітей дошкільного віку до навчання в школі.....	97
<i>Миргородський С. О., Литвиненко І. С.</i>	Агресивні реакції та шляхи їх корекції в молодших школярів	99
<i>Олексюк О. М., Гучек О. В.</i>	Структура психологічної готовності психологів до професійної діяльності.....	101
<i>Олексюк О. М., Коваль А. С.</i>	Психологічна характеристика юнацького віку в сучасних умовах.....	103
<i>Олексюк О. М., Козут О. В.</i>	Стресові фактори в умовах професійної діяльності вчителя.....	105
<i>Олексюк О. М., Приходько О. А.</i>	Механізми психологічного впливу реклами на світогляд молоді	107
<i>Сінченко В. М., Коренева Ю. П.</i>	Війна і дитинство на Миколаївщині: психологічні наслідки та прогноз на майбутнє.....	109
<i>Чугуєва І. Є., Болотня Г. Б.</i>	Тривожність як сучасна психологічна проблема та методи її подолання.....	111

ЛІТЕРАТУРНІ СТОРІНКИ

<i>Сонечко О. С.</i>	Наші янголи... ..	114
	Хвилі тихої, мілкої Балтики... ..	114
	Мій дім... ..	115
	Місто в гирлі Інгулу... ..	115
	ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ.....	119
	ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ	120
	ВИПАДКИ СКОРОЧЕНЬ, ЩО ЧАСТО ТРАПЛЯЮТЬСЯ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ	121

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 17

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/₈. Ум. друк. арк. 14,2. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.